

Heemkundige Kring

MAGAZINE

Dr. Croquet - Walem

nummer 31 - winter 2013/2014

Colofon

Dit magazine is een uitgave van de vzw Heemkundige Kring Dr. Croquet Walem

vzw Heemkundige Kring Dr. Croquet Walem

Kloosterstraat 76 | B-2800 Walem
www.heemkundewalem.be
info@heemkundewalem.be

Jaargang 8, nummer 31,
winter 2013/2014

U kunt lid worden door overschrijving van 8 euro op rekeningnummer 733-2426000-60. Dan krijgt u de volgende nummers van ons tijdschrift in uw bus.

Redactie en medewerkers van dit nummer:

Walter Marivoet, Hugo Rom, Eduard Serneels, Tom Van Buggenhout, Sabine Van Malderen, Kris Verreth

Verklaring foto voorpagina
Voorblad van 'De Brug'

Onze ereleden

Bijzondere dank aan:

Jan Aerts
Bert en Martine Bellon-Loiselle
Jan Bergé
M. Boterman-S. Bosschaerts
Karel Caelen
Christiane Carpentier
Pieter De Laet
H. De Ridder
Paula De Waerhert
Els Gilon
E. Goyvaerts
Grandeco NV - Grouwet-Vervliet
Groep Gilon BVBA
Clara Honsia
Pieter Janssens
André Laurens
Dokter Jo Lickens
Walter Marivoet
Eddy & Annabel Merckx-Tanghe
Frank Michiels
Jacques Morrens
Paul Morrens
Eugeen Nauwelaerts
Dirk Nuyts
Bart & An Ooghe-Poot
Eddy Op de Beeck
Peeters-Van Laer Schrijnwerkerij
Jaak & Lea Poot-Janssens
Alex Ressler
Hugo Rom
Frans Rymenams
Theo Schroeven - M. De Vos
Stad Mechelen
Karel Vaes
Gerard Van Damme
Bouwwerken Dirk Van de Brul
Dierenarts Bart Van der Kuylen
Pieter Van der Veken
Gina Vandoorne (Slagerij Gina)
Gaby Van Genechten
Stefaan Van Malderen
Van Moer-Van Hoof
E. Vansant
Eric Verbiest
Fons Vercammen
Vriendenkring De Zonnebergen

Bij den troep...

'De Brug' dateert uit een tijd dat je nog naar het leger ging om man te worden. Zijn er ondertussen geen mannen meer of is er toch nog een andere methode om man te worden? Dat laat ik in het midden.

Feit is dat de legertijd wel degelijk een kantelmoment is geweest in het leven van veel jongens. Hun studies waren dan meestal achter de rug en na hun legertijd zouden ze werk zoeken. Sommigen zouden dan ook trouwen en allemaal zouden ze in het 'ware' leven stappen, wat dat ook moge zijn. Mer die vooruitzichten in het achterhoofd werd de legertijd vaak ervaren als verloren tijd: veel jongens wilden zo snel mogelijk geld verdienen en wie een vriendin had, zag het niet zitten die zolang alleen te laten. Sommigen deden hun best om medisch afgekeurd te worden op het Klein Kasteeltje, anderen zagen die afkeuring dan weer als een vernedering. Anderzijds bood het leger opleidingsmogelijkheden: sommigen haalden er hun rijbewijs, anderen leerden er een echt vak.

Maar hoe zit dat met de dienstplicht in België? Wikipedia en Milpedia (militaire encyclopedie) leren het ons.

Tot 1909 bestond het Belgisch leger uit vrijwilligers en lotelingen. Deze laatste waren gewone burgers die via een loterij aangeduid waren om een bepaalde periode in het leger te dienen. In 1909 werd de dienstplicht voor één zoon per gezin ingevoerd, op 30 augustus 1913 de algemene dienstplicht. Vanaf die datum dienden alle jonge mannen een bepaalde tijd in het leger te dienen.

Over de loop der jaren werden echter bepaalde maatregelen getroffen waarbij uitstel of afstel van legerdienst kon bekomen worden. De meest gekende maatregelen waren de broederdienst (of zusterdienst). Meestal gold de regel dat twee broederdiensten de volgende broer vrijstelling gaven. Een zuster die als beroeps militair werkzaam was, werd beschouwd als een broederdienst. Ook het aanvatten van hoger onderwijs van lange duur kon ingeroepen worden als vrijstelling.

Na de tweede wereldoorlog had de Belgische Krijgsmacht gedurende decennia ook troepen in Duitsland en werden vele jongeren ook naar die garnizoenen gestuurd voor het vervullen van de dienstplicht. De dienstplicht in Duitsland was ter compensatie vaak enkele maanden korter dan de dienstplicht in België.

Vanaf 1963 konden gewetensbezwaarden een burgerdienst vervullen en een tijd bij de Civiele Bescherming of organisaties van maatschappelijk nut dienen. De burgerdienst was wel steeds merkkelijk langer.

De duur van de militaire dienstplicht verschilde doorheen de jaren en werd naargelang de noden van de Krijgsmacht, de politieke wereldsituatie of gewoon de noden van de binnenlandse politiek aangepast. De langste duur van de dienstplicht bedroeg drie jaar, en de kortste zes maanden. Tijdens de jaren '80 werd het ook mogelijk bij de Rijkswacht te dienen.

In 1994 werd de dienstplicht onder minister Leo Delcroix opgeschort en werden er geen dienstplichtigen meer opgeroepen. Op 5 februari 1995 zwaaiden de laatste dienstplichtigen af.

'De Brug' trachtte de toenmalige militairen te informeren, ook over het reilen en zeilen aan het thuisfront, en om die reden werd het een beetje de Gazet van Walem en werd een abonnement ook interessant voor niet-militairen. Ook onze heemkundige kring haalt er nu en dan nog interessante artikels uit. 'De Brug' bood een ruim beeld van ons dorp in al zijn facetten (verenigingsleven, politiek, sport, cultuur, geschiedenis, tot de prijsuitreiking in de scholen toe). Door het feit dat men ook kon adverteren in het tijdschrift, geeft 'De Brug' tevens een overzicht van de vele handelszaken die toen van Walem een levendig dorp maakten.

Verder in dit tijdschrift vindt u een bloemlezing van teksten uit 'De Brug'. De foto's daarentegen komen niet uit het tijdschrift - de inlassing van foto's was toen nog 'een brug te ver'.

Milac: wadisda?

Milac was de naam van een katholieke vormingsbeweging in het Belgisch leger. Het staat voor Militairen Actie en werd opgericht in 1945 als onderdeel van de Katholieke Actie.

Eigenlijk groeide Milac uit de KAJ-beweging. Het wilde toekomstige miliciens beter voorbereiden op hun legerdienst. Kort na de bevrijding duurde de legerdienst nog meerdere jaren, en werden heel wat jongens in Duitsland, ver van huis, ingekwartierd.

Daarnaast ontwikkelde Milac ook een 'kazernewerking'. In navolging van Jozef Cardijn werkte men met 'Kazerne, Kameradschap, Kamer' om de solidariteit te bevorderen. Men wilde de soldaten ondersteunen op moreel en sociaal gebied, aanvankelijk gericht op de gevaren van het gebrek aan moraliteit in het leger, later ook als vormings- en ontspanningsinitiatieven binnen de kazerne.

Grote bezieler was François ('Sooi') Willems, de latere nationale proost, die een beroep kon doen op een groot aantal vrijwilligers. Hoewel Milac totaal onafhankelijk functioneerde, was er toch meestal een goede samenwerking met de aalmoezeniersdienst van het leger. Onder impuls van Milac werd vanaf 1948 jaarlijks de 'week van de soldaat' ingericht, onder meer om ook het 'thuisfront' bij de problematiek van de miliciens te betrekken.

Ook een eigen tijdschrift (eerst 'Marsch', later 'Extra Rantsoen') was een vormings- en bindingsinstrument. Daarnaast verschenen ook de 'Milac-cahiers' waar telkens één thema werd in toegelicht. Deze meer technische publicaties moesten vrijwilligers ondersteunen in hun begeleidingswerk in de kazernes, maar ook het thuisfront informeren over de rechten en plichten van de miliciens, onder meer de ingewikkelde - vaak wijzigende - regels van vrijstelling en uitstel van legerdienst.

4 Praktisch in ieder Belgisch dorp was er een Milac-afdeling, waar naast de nationale werking ook ruimte was voor plaatselijke initiatieven. Deze afdelingen organiseerden de geplande vergaderingen maar hielden ook contact met hun eigen miliciens. Zo werden er plaatselijke tijdschriften opgestuurd naar de dienstplichtigen, die gekazerneerd waren in het toenmalige bezette West-Duitsland. Tenslotte werden er acties ondernomen ter ondersteuning van hun plaatselijke werking.

Met de afschaffing van de verplichte legerdienst in 1994 kwam er ook een einde aan Milac.

Met dank aan Wikipedia

Milac-bezieler Frans Willems

Frans Willems, ook bekend als François of Sooi Willems (Neerpelt, 14 september 1912 - Weert, 17 februari 1990) deed eerst zijn middelbare studies in Neerpelt, Sint-Truiden en Wezet. Vervolgens ging hij studeren aan het Grootseminarie van Luik. In 1938 werd hij priester gewijd. Opgegroeid als kind in de Eerste Wereldoorlog werd hij als jonge man geconfronteerd met de Tweede Wereldoorlog. Vanaf 1940 werd hij aalmoezenier bij het leger om nadien aalmoezenier

van Milac te worden, een organisatie waarvan hij zelf mee aan de wieg stond. Hij bleef in functie tot 1983.

Frans Willems kreeg een borstbeeld in zijn geboortedorp op het naar hem genoemde Sooi Willemsplein.

Tijdschrift 'De brug'

Onmiddellijk na de tweede wereldoorlog was er een bloeiend gemeenschapsleven in Walem. In de schoot van het ACV startte wijlen Georges Feremans in 1955 'zijn' soldatendienst, waar later de MILAC-werking zou uit ontspruiten. Hij bracht een vriendschapsbezoek aan diegenen die al onder de wapens vertoefden maar ook aan hen die in de nabije toekomst hun dienstplicht gingen vervullen. Raadgevingen, bemoedigende woorden, een kleine attentie, meer moest dat niet zijn. Uiteindelijk kreeg de soldatenwerking een structuur, waarvan wijlen Georges Feremans de bezieler was en bleef. In 1961 werd in de schoot van het gevormde bestuur ook nog een redactie voor een soldatentijdschrift op poten gezet. 'De Brug' was geboren.

Zoals de naam suggereerde, had het soldatenblad als doelstelling: belangrijke zaken met elkaar verbinden. Wat 'onze Walem-brug' deed met de beide oevers van de Nete op de belangrijke verkeersas Antwerpen-Brussel, dat wilde de soldatenwerking doen voor de miliciens: een brug slaan tussen de jonge recruten in de vele kazernes in binnen- en buitenland en hun thuisland Walem.

Die beoogde brug tussen jeugd en gemeenschap werd een succes en werd ieder jaar bekroond met het succesvolle soldatenbal waarop geen Walemnaar ontbrak.

'The Spoetniks', de legendarische Nicole Josy als jonge meid, Ronny Temmer, de hartenbreker met zijn rode rozen, Marcel Sterckx en zijn alomgekend orkest: ze passeerden allemaal bij Milac-Walem.

De oorspronkelijke leden-stichters waren ook zij die, ten gevolge van de watersnood van 1976, de soldatenwerking als Milac-afdeling moesten ontbinden.

Met de fusie van gemeenten in 1976 in het verschiep bleek de soldatenwerking met haar bescheiden financiële middelen niet langer zelfstandig te kunnen voortbestaan, dit door het wegvallen van de noodzakelijke apparatuur die tijdens de overstroming blijvend beschadigd werd.

Dit zijn de mannen van het eerste en laatste uur - redactieleden in het vet gedrukt:

Wijlen Georges Feremans, **wijlen Jan De Vuyst** (tekenaar), wijlen André Jordaens, wijlen André Verrept, wijlen Herman De Vos, wijlen Clement Buelens, wijlen Francois Van Nuffel.

Romain Lembrechts, Eduard Serneels, Walter Serneels, Alfons Wauters, Alois Rijmenants, **Josée De Wachter, Jos Wellens**, Gerard De Vuyst; Willy Hendrickx; Freddy Nobels, **François Peeters** (tekenaar).

Herinneringen aan 40 jaar geleden... 'De Brug-speciaal'

Eind januari 1973 bood de toenmalige soldatenwerking een speciale uitgave van het tijdschrift 'De Brug' aan, bestemd voor haar trouwe lezers maar ook voor de nieuwe inwoners van toen. De uitgave werd 'De Brug-speciaal' gedoopt.

Het was de eerste maal dat getracht werd een overzichtelijk boekje uit te geven dat nuttig kon zijn voor zowel de vertrouwde inwoners als voor de neofieten die zich in Walem kwamen vestigen.

Kortom: na de bestaande brug tussen thuisfront en kazerne wilden de initiatiefnemers van de soldatenwerking ook een brug slaan tussen de hele Walemse gemeenschap. Het boekje omvatte zowat alle inlichtingen over alle mogelijke diensten waarop de burger een beroep kon doen: nuttige telefoonnummers van gezagsdragers, scholen, dokters, zelfstandigen, bezielers van de verschillende verenigingen, enz..

Wie het geluk heeft het boekje te bezitten en het 40 jaar later nog te kunnen inkijken, zal betreuren hoe het dorpsleven door de jaren heen verschrompeld is door de gevolgen van de moderne tijd. Toneel- en andere verenigingen, fanfares, politieke partijen, gemeentebestuur, dorpsraad, zonder nog maar te spreken over de talrijke bezielers en dorpsfiguren: niets rest er nog van die samenleving van toen.

De hoop om op gezette tijden 'De Brug-speciaal' te kunnen actualiseren, bleef een ijdele hoop. Met de fusie van 1976 ging het kleinschalige helemaal verloren...

Zoals de huidige generatie misschien al niet meer weet, ontsproot de soldatenwerking onmiddellijk na de oorlog uit de katholieke jongerenbeweging. Al vlug kreeg de soldatenwerking een eigen gezicht: Milac, christelijk maar open voor iedere overtuiging.

Onafhankelijk bleef Milac omdat de legendarische aalmoezenier Willems er zijn levenswerk van had gemaakt. Toen onze soldatenwerking later bij Milac aansloot, hadden we het voorrecht kennis te maken met deze grote redenaar en bezieler van de Milac-werking. Zijn komst naar Walem was altijd een groot gebeuren waar reikhalzend werd naar uitgekeken door toekomstige soldaten, gewezen soldaten en hun ouders, die telkens geboeid raakten door zijn vurige monologen en uiteenzettingen.

En wie is Willem De Meyer met zijn legendarische accordeon vergeten, als bezielende begeleider van het soldatenkoor uit Lier.

Van het kleine archief dat van Milac bestond, blijft alleen een fotoboek over, dat geschiedenis is geworden.

Wat zijn we allemaal oud geworden!

✍ Eduard Serneels

En ze vonden geen plaats

Weer Kerstmis, weer stallekens, weer sterren, maar ook nog steeds soldaten en oorlog.

Soldaat zijn met Kerstmis! Het spreekt zichzelf tegen! Immers moest de Kerstboodschap eens echt binnendringen in het hart en de geest van alle mensen... Dan zou de wereld er heel anders uitzien!

Geen duizenden soldaten meer in doodsgevaar of spanning daar ergens in Vietnam, Polen, Spanje, Israël, Egypte of noem maar op.

Geen muur van schande in Berlijn, geen ijzeren gordijn van prikkeldraad, mijnvelden en wachttorens.

Geen muur van haat tussen zwart en blank.

Geen muur van wantrouwen tussen gelovigen en godloochenars; geen muur van onbegrip tussen oud en jong, tussen gezagsdragers en ondergeschikten en moeten wij nog zeggen tussen soldaten onderling.

Aan ieders kerstboom moest een bom ontploffen, een kerstbom, die al die muren zou omver slaan..., die alles wat de mensheid en de mensen scheidt, zou neerhalen, om plaats te maken voor de boodschap die met het kind op de wereld kwam.

Laat deze bom ontploffen in het hart van ieder mensenkind, ook in het onze. Dan ruimt de haat plaats voor liefde, onverschilligheid voor bekommernis, het onbegrip verdwijnt en de openheid komt. Waardering en eerbied voor elkaar verdringen heerszucht en machtswellust en egoïsme.

Dan komt de nieuwe wereld met de nieuwe mensen die met de boodschap van het Kind ere brengen aan God in den Hoge en vrede op aarde aan de mensen die hij lief heeft...

En Hij heeft ze ALLEMAAL lief.

F.W.

AANDACHT

AANDACHT

Voor de abonnementen en adverteerders van buiten WALEM vragen we hun abonnement te vernieuwen op volgende wijze: storten op P.C.R. 5069.51 van LEMBRECHTS R., Leliestraat 44A, met vermelding op het strookje "De Brug 66".

We danken deze mensen reeds hartelijk voor hun bijdrage.

Soldaten opgelet!!!! Laat tijdig elke adresverandering weten. Zoniet wordt uw blad naar het oude adres verzonden en gebeurt het dat gij het niet ontvangt. Richt uw schrijven aan volgend adres: "De Brug" Lange Zandstraat 22 Walem.

Gehuwden, ex-soldaten, bent gij ook met uw gezin geabonneerd op "De Brug" ??????!!!!

Geen woorden maar daden

Deze maal wordt de pluim gestoken op de hoed van de jeugd- en cultuurraad, o.l.v. G. Daems. Misschien leest u verder in 't blad meer nieuws over de activiteiten, wij willen de raad eventjes maar in de verf zetten voor zijn edelmoedige werking in deze materialistische tijd.

Onder de impuls van onze jeugd, in samenwerking met het gemeentebestuur, werd naar de spade gegrepen om op 20 maart een reeks sierbomen te planten in de Pastorij- en Korenkorfstraat. De ruitersvereniging 'Arena' zorgde voor een speciale omlijsting en de leerlingen van de plaatselijke scholen bleven niet afzijdig.

Op 18 april waren het geen kinderen, zoals in Walem menig slecht voorbeeld wordt gegeven, maar weer de Walemse jeugd, geflankeerd door het majoretten- en trommelkorps van de fanfare St. Cecilia, die de handen uit de mouwen stak om boemerang-vignetten aan de man te brengen.

De boomplantactie in 1971 ging gepaard met een optocht door de Walemse straten van de jeugd - foto onder: hoofdonderwijzer Louis Schelkens samen met Alexander Feremans in actie.

Mannen, blijf bij de pakken niet zitten, want zwarte wolven dreigen de Walemse lucht te bezoedelen. Onlangs blokletterden de serieuze kranten dat de stad Mechelen het probleem van de huisvuilophaling en stortplaats opgelost heeft. Mechelen is voor 25 jaar gerust met de stortingsput in Walem. Alles laat voorzien dat er een akkoord tot stand zal komen tussen het stadsbestuur en de gemeente Walem om een fenomenale zandwinningsput in Battenbroek aan te kopen, dit steeds volgens de kranten.

Het nieuws was nog maar pas verteerd of men kon tot grote ontsteltenis in de dagbladen lezen: "Mechels broek met zijn zandwinningsput wordt over weinige jaren een enig recreatieoord. Het staat nu reeds als een paal boven water dat het een enig mooi recreatieoord wordt, uiterst goed gelegen aan de rand van de stad op een minimum afstand van het centrum waar ruimte en gezonde lucht te over zijn voor de Mechelse bevolking."

De Walemse bevolking, die mag snuiven. Gasmaskers zullen te gepasten tijde gratis uitgedeeld worden op het gemeentehuis, tesamen met vaderlandertjes tegen de overstromingen, want de ratten zullen op hun recreatieoord ook hun hartje botvieren en loopgrachten graven waar zij het willen.

Is het in Walem niet vijf voor twaalf???... of is het reeds vijf na twaalf?

Reporter 22

Koninklijke fanfare 'St.-Cecilia'

Zoals u zelfs reeds zult gezien en gehoord hebben, is er in de schoot van onze fanfare een prachtig tamboer- en majorettenkorps gegroeid. Als men bedenkt dat deze jongens en meisjes, die nog nooit muziek hadden geleerd, pas in augustus van vorig jaar zijn beginnen leren op stap te gaan en te trommelen (met 12 man) en dat wij nu reeds in verschillende omliggende gemeenten met een overgroot succes zijn opgetreden (met 23 man)... Voor ons kwam de klap op de vuurpijl wanneer wij uitgenodigd werden de derby der

Mechelse voetbalploegen op te luisteren. Daar stonden onze jongens en meisjes plots voor een grote massa volk en dat ze het er zeer goed hebben afgebracht, konden we vernemen via de lovende kritiek die is uitgebracht. Daarbij komt nog dat wij niet moeten gaan zonder ons te laten betalen en onze uitnodigers daar werkelijk geen bezwaar tegen opperen en zelfs beloven bij een volgende gelegenheid terug op ons beroep te doen. Dat wij ons laten vergoeden is logisch, want wat u daar reeds over de straten hebt zien marcheren kost ons een klein kapitaal. Deze onkosten werden allen gedragen door onze fanfare en met het geld van onze fanfare, wat kwatongen ook mogen beweren.

Dit jaar staan we tijdens de Pinksterdagen voor een gebeurtenis zonder voorgaande in Walem. Bij die gelegenheid van het gouden jubileum van onze fanfare wordt in de gemeentelijke speeltuin een grote feesttent opgericht waar benevens de Kon. Fanfare Concordia uit Walem 22 andere muziekverenigingen uit het omliggende optreden. Bij deze verenigingen vinden wij St.-Cecilia Machelen met 80 uitvoerders en majorettenkorps, de algemene kampioenen van België uit Willebroek, St.-Pieters-Woluwe met een nooit geziene bezetting en, wat nog meer is, de muziekkapel van de Belgische Luchtmacht die hier een kunstconcert geeft onder leiding van de Heer A. Heldenberg, kapitein-kapelmester.

Er is ook nog wat anders. Op zaterdagmiddag krijgen onze kinderen het optreden van Tante Terry van de T.V. en een grote ballonwedstrijd met talrijke prijzen. Voor jong en oud is er 's avonds een groot bal met 2 orkesten. Tussen deze twee een kunstconcert door Willebroek.

Zondag is het de eerste dag van ons groot tweedaagse kaartkriterium. Een optocht van minstens 7 maatschappijen door de straten van onze gemeente (als het slijk weg is), met een kunstconcert door Machelen. 's Avonds bal met 'Combo Leo Dess' met zang van NORMA HENDY.

Op maandag hebben wij een grote autozoektocht met vertrek tussen 11 en 14 h.

Tweede dag van ons kaartkriterium met uitreiking van de prijzen.

Optocht van fanfares en kunstconcert door de Luchtmacht waarna prijsuitreiking van de autorally en bal met een fantasicorgel.

Binnen en buiten de tent is er gelegenheid om te eten en er is ook gezorgd dat de jeugd zich kan vermaken.

Deze inrichting staat onder de bescherming van het Ministerie van Nederlandse Cultuur van Antwerpen en het gemeentebestuur van Walem.

H.D.B.

